

Пшенична Анастасія Володимирівна
здобувачка вищої освіти
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:
Тімочкін Максим Володимирович
викладач кафедри права
Дніпровського гуманітарного університету

ВИНА В АДМІНІСТРАТИВНІЙ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Одним із визначних принципів юридичної відповідальності взагалі і адміністративної відповідальності зокрема є принцип відповідальності за вину. Ознака винності діяння є обов'язковою ознакою адміністративного правопорушення (проступку), викладеного у статті 9 КУпАП. В той же час існує низка проблем із практичним визначенням вини у конкретних випадках. До того ж слід відзначити, що проблеми вини відносно інституту адміністративної відповідальності майже не знайшли свого критичного висвітлення у літературі, та й взагалі вина є предметом дослідження переважно у науці кримінального права [2, ст. 1]. Проблемі визначення форм вини у певних складах правопорушень у поточному законодавстві і приділена ця тема, що зумовлює її актуальність. Також, хочу зазначити, що метою цього тезису є аналіз правових актів та порівняння інституту вини в адміністративному праві з іншими галузями правовідносин.

Якщо брати до уваги статтю 9 КУпАП, в ній зазначено, що саме винність діяння є обов'язковою ознакою адміністративного правопорушення (проступку). Це означає, що без врахування аспекту вини не може виникати адміністративної відповідальності. Закон зазначає, що лише винне, протиправне, суспільно шкідливе діяння тягне за собою адміністративну відповідальність. Але, навіть незважаючи на те, що законодавство прямо вказує, що вина є обов'язковою ознакою адміністративного проступку (правопорушення), а ще й зазначає форми вини (умисел та необережність), на практиці, все ж, така важлива ознака як вина недооцінюється. Це виражено тим, зокрема, що КУпАП не дає визначення вини. Якщо провести аналогію із виною у кримінальних правовідносинах, то ККУ визначає психологічне ставлення правопорушника не лише до протиправного діяння, а й до його наслідків.

Підтримує цю позицію і Л. Коваль, який зазначає, що вина полягає у внутрішньому ставленні осудного дієздатного (як повністю, так і обмежено) суб'єкта до вчиненого ним правопорушення і шкідливих наслідків протиправного діяння. Вина створює так званий внутрішній психологічний елемент провини, за який винна особа підлягає відповідальності. Наявністю вини ми констатуємо, що певний проступок – це не тільки фізична дія людини, а й продукт її внутрішнього світу, волі та свідомості.

Підтвердженням цього є і законодавча норма, зокрема, відповідно до ст. 10 КУпАП адміністративне правопорушення визначається вчиненим умисно, коли особа, яка його вчинила, усвідомлювала протиправний характер своєї дії чи бездіяльності, передбачала її шкідливі наслідки та бажала їх чи свідомо допускала настання цих наслідків [1, ст. 169].

Можна зробити висновок із вищезазначених слів, що вина (приведемо приклад водія) полягає саме у психічному ставленні особи до протиправного діяння, яке вона вчинила, і до наслідків цього діяння. Як показує сьогоднішня, більшість водіїв, які свідомо порушують правила дорожнього руху, розраховують на те, що вони своїми діями не завдають шкоди та шкідливих наслідків іншим учасникам руху. З цього можна виокремити, що саме психічне ставлення водія до наслідків протиправного діяння, яке він вчиняє, визначає форму вини. Неврахування наслідків вчиненого проступку (або правопорушення) свідчить про безвідповідальне ставлення особи до своїх дій.

Як відомо, вина є психічним станом особи і вона виражається в реальній поведінці правопорушника. Вина з'ясовується через об'єктивні обставини, що встановлюються та виявляються під час адміністративного розслідування. Об'єктивними обставинами, наприклад, є знання особою закону, який був нею порушений. Це важливо, оскільки, особа може знати закон і свідомо його порушувати, а може бути і навпаки, що особа, яка порушує закон, не знає його, а отже порушує його несвідомо. Натомість, довести це вкрай важко, навіть неможливо. У протидію цьому, якщо брати до уваги вищий закон України, а саме Конституцію, статтю 68, то в ній зазначено, що незнання закону не звільняє від юридичної відповідальності, і кожна особа повинна неухильно дотримуватися законів України.

Вина є визначальною, основоположною характеристикою адміністративного правопорушення. Її важливість зумовлюється тим, що згідно з офіційним визначенням поняття адміністративного правопорушення вина обов'язково включається у склад будь-якого проступку. Відповідно до цього правила особа не може нести відповідальності, якщо її вини у вчиненні протиправного діяння немає. Саме тому не підлягають адміністративній відповідальності неосудні особи, водії, що діяли в стані крайньої необхідності, особи, які не досягли віку адміністративної відповідальності тощо. Законодавець значно недооцінює форми вини суб'єкта відповідальності при вчиненні конкретного адміністративного проступку.

Форми умислу та необережності мають важливе і теоретичне, і практичне значення. Зокрема, їх ознаки повинні враховуватися в процесі притягнення порушника до адміністративної відповідальності, вибору виду адміністративного стягнення або звільнення від адміністративної відповідальності. Саме тому вважаємо за доцільне на законодавчому рівні закріпити наступні форми вини – умисел (прямий умисел і непрямий умисел), необережність (самовпевненість та недбалість) [3, ст. 171].

Отже, можна зробити висновок, що законодавство в адміністративному напрямку потребує певного розвитку та розширеної кваліфікації деяких видів правопорушень. Крім цього, в кодифікованому законодавстві адміністративних правопорушень існує низка невживаних статей, що, у свою чергу, теж потребує уваги законодавців. Беручи до уваги вищезазначене, важко не помітити, що адміністративне законодавство часто переплітається з кримінальним. На нашу думку, у кримінальному кодексі найбільш широко розкрито поняття інституту вини та її форм (до речі, цьому навіть приділений цілий розділ- розділ V «Вина та її форми»), зокрема тому, що кримінальні злочини мають значно вищий рівень соціальної небезпеки, у порівнянні з адміністративними правопорушеннями. Але, ми вважаємо, що адміністративному законодавству потрібне більш широке тлумачення деяких аспектів, зокрема поняття та форм вини, як це зроблено у ККУ.

Список використаної літератури:

1. Часопис Київського університету права 2015 рік, 3 випуск //«Ярова Р. В. Вина як ознака адміністративного проступку спеціальних суб'єктів – водіїв автотранспортних засобів», С.168-169.
2. Д. М. Лук'янець. «Вина як суб'єктивна підстава адміністративної відповідальності». С.1-2.
3. Р. В. Ярова «Адміністративне право і процес». С.171-172.